

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ ṣōḍaśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ śōḍaśaḥ sargaḥ ॥

sītāyāḥ śīlaṃ saundaryaṃ ca manasā praśasya tāṃ
duḥkhamagnāṃ nirīkṣya tadarthaṃ hanumatō'pi śōkaḥ
praśasya tu praśastavyāṃ
sītāṃ tāṃ haripuṅgavaḥ |
guṇābhirāmaṃ rāmaṃ ca
punaścintāparō'bhavat ॥ 5.16.1 ॥

sa muhūrtamiva dhyātvā
bāṣpaparyākulēkṣaṇaḥ |
sītāmāśritya tējasvī
hanūmān vilalāpa ha ॥ 5.16.2 ॥

mānyā guruvinītasya
lakṣmaṇasya gurupriyā |
yadi sītā hi duḥkhārtā
kālo hi duratikramaḥ ॥ 5.16.3 ॥

rāmasya vyavasāyajñā
lakṣmaṇasya ca dhīmataḥ |
nātyarthaṃ kṣubhyatē dēvī
gaṅgēva jaladāgamē ॥ 5.16.4 ॥

tulyaśīlavayōvṛttāṃ
 tulyābhijanalakṣaṇām |
 rāghavō'rhati vaidēhīṃ
 taṃ cēyamasitēkṣaṇā || 5.16.5 ||

tāṃ dṛṣṭvā navahēmābhām
 lōkakāntāmiva śriyam |
 jagāma manasā rāmaṃ
 vacanaṃ cēdamabravīt || 5.16.6 ||

asyā hētōrviśālākṣyā
 hatō vālī mahābalaḥ |
 rāvaṇapratimō vīryē
 kabandhaśca nipātitaḥ || 5.16.7 ||

virādhaśca hataḥ saṅkhyē
 rākṣasō bhīmavikramaḥ |
 vanē rāmēṇa vikramya
 mahēndrēṇēva śambaraḥ || 5.16.8 ||

caturdaśa sahasrāṇi
 rakṣasāṃ bhīmakarmaṇām |
 nihatāni janasthānē
 śarairagniśikhōpamaiḥ || 5.16.9 ||

kharaśca nihataḥ saṅkhyē
 triśirāśca nipātitaḥ |
 dūṣaṇaśca mahātējā
 rāmēṇa viditātmanā || 5.16.10 ||

aiśvaryaṃ vānarāṇāṃ ca
 durlabhaṃ vālipālitam |
 asyā nimittē sugrīvaḥ
 prāptavān lōkaviśrutaḥ || 5.16.11 ||

sāgaraśca mayā'krāntaḥ
 śrīmān nadanadīpatiḥ |
 asyā hētōrviśālākṣyāḥ
 purī cēyaṃ nirīkṣitā || 5.16.12 ||

yadi rāmaḥ samudrāntāṃ
 mēdinīṃ parivartayēt |
 asyāḥ kṛtē jagaccāpi
 yuktamityēva mē matiḥ || 5.16.13 ||

rājyaṃ vā triṣu lōkēṣu
 sītā vā janakātmajā |
 trailōkyarājyaṃ sakalaṃ
 sītāyā nāpnuyāt kalām || 5.16.14 ||

iyaṃ sā dharmasīlasya
 janakasya mahātmanaḥ |
 sutā maithilarājasya
 sītā bhartṛdṛḍhavrataḥ || 5.16.15 ||

utthitā mēdinīṃ bhittvā
 kṣētrē halamukhakṣatē |
 padmarēṇunibhaiḥ kīrṇā
 śubhaiḥ kēdārapāṃsubhiḥ || 5.16.16 ||

vikrāntasyāryaśīlasya
 saṃyugēṣvanivartinaḥ |
 snuṣā daśarathasyaiṣā
 jyēṣṭhā rājñō yaśasvinī || 5.16.17 ||

dharmajñasya kṛtajñasya
 rāmasya viditātmanaḥ |
 iyaṃ sā dayitā bhāryā
 rākṣasīvaśamāgatā || 5.16.18 ||

sarvān bhōgān parityajya
 bhartṛsnēhabalāt kṛtā |
 acintayitvā kaṣṭhāni
 praviṣṭā nirjanaṃ vanam || 5.16.19 ||

santuṣṭā phalamūlēna
 bhartṛśuśrūṣaṇāparā |
 yā parāṃ bhajatē prītiṃ
 vanē'pi bhavanē yathā || 5.16.20 ||

sēyaṃ kanakavarṇāṅgī
 nityaṃ susmitabhāṣiṇī |
 sahatē yātanāmētā -
 manarthānāmabhāginī || 5.16.21 ||

imāṃ tu śīlasampannāṃ
 draṣṭumicchati rāghavaḥ |
 rāvaṇēna pramathitāṃ
 prapāmiva pipāsitaḥ || 5.16.22 ||

asyā nūnaṃ punarlābhād
 rāghavaḥ prītimēśyati |
 rājā rājyaparibhraṣṭaḥ
 punaḥ prāpyēva mēdinīm || 5.16.23 ||

kāmabhōgaiḥ parityaktā
 hīnā bandhujanēna ca |
 dhārayatyātmanō dēhaṃ
 tatsamāgamakāṅkṣiṇī || 5.16.24 ||

naiṣā paśyati rākṣasyō
 nēmān puṣpaphaladrumān |
 ēkasthahrdayā nūnaṃ
 rāmamevānupaśyati || 5.16.25 ||

bhartā nāma paraṃ nāryāḥ
 śōbhanaṃ bhūṣaṇādapi |
 ēṣā hi rahitā tēna
 śōbhanārḥā na śōbhatē || 5.16.26 ||

duṣkaraṃ kurutē rāmō
 hīnō yadanayā prabhuh |
 dhārayatyātmanō dēhaṃ
 na duḥkhēnāvasīdati || 5.16.27 ||

imāmasitakēśāntāṃ
 śatapatranibhēkṣaṇām |
 sukhārḥāṃ duḥkhitāṃ jñātvā
 mamāpi vyathitaṃ manaḥ || 5.16.28 ||

kṣitikṣamā puṣkarasannibhākṣī
 yā rakṣitā rāghavalakṣmaṇābhyām |
 sā rākṣasībhīrvikṛtēkṣaṇābhiḥ
 saṃrakṣyatē samprati vṛkṣamūlē || 5.16.29 ||

himahatanalinīva naṣṭaśōbhā
 vyaśanaparamparayā nipīḍyamānā |
 sahaśararahitēva cakravākī
 janakasutā kṛpaṇāṃ daśāṃ prapannā || 5.16.30 ||

asyā hi puṣpāvanatāgraśākhāḥ
 śōkaṃ dṛḍhaṃ vai janayantyaśōkāḥ |
 himavyapāyēna ca śītaraśmī -
 rabhyutthitō naikasahasraraśmīḥ || 5.16.31 ||

ityēvamarthaṃ kapīranvavēkṣya
 sītēyamityēva tu jātabuddhiḥ |
 saṃśritya tasmin niṣasāda vṛkṣē
 balī harīṇāmṛṣabhastarasvī || 5.16.32 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē ṣōḍaśaḥ sargaḥ ||